

UUSI TESTAMENTTI JA TEOSOFIA.

IV.

„Autuaat ovat köyhät.“

Vuorisaarna, joka on meille kuin tyhjentyvän kultakaivos tahtoessamme tutkia, millainen Jeesuksen mukaan opetuslapsen elämä on oleva, sisältää muutamia kohtia, jotka huonosti käännettyinä tai väärennettyinä ovat antaneet ja vieläkin voivat antaa aihetta ikäviin väärinkäsityksiin. Tällainen kohta on heti vuorisaarnan ensimmäinen lause, joka luultavasti jo alkutekstissä on saanut erehdyttävän muodon Mateuksen evankeliumissa, mutta kaikissa tapauksissa pitkin matkaa on puutteellisesti tai virheellisesti käännetty. Vuorisaarna alkaa, kuten tunnettu, kahdeksalla autuuden julistuksella, ja näistä ensimmäinen kuului vanhassa suomennoksessa: »autuaat ovat hengellisesti vaivaiset, sillä heidän on taivaan valtakunta» (Matt. 5: 3). Suomalaisen raamatunkomitean tekemän uuden suomennoksen mukaan sama lause kuitenkin on näin kuuluva: »autuaita ovat hengessään köyhät, sillä heidän on taivasten valtakunta».

Moni harras kristitty, joka vähänkin uskalsi itse ajatella, ihmetteli varmaan ennen, mitä Jeesus lie tarkottanut, väittäessään, että »hengellisesti vaivaiset» ovat autuaita. Sillä eihän »hengellisesti vaivaiset» voinut merkitä muuta kuin »tyhmät, raa'at, kehittymättömät, tomppelit». Hekö siis olivat autuaita ja heidänkö oli taivasten valtakunta? Suosiko Jeesus siis tyhmiä ja vihasi viisaita? Eihän Jeesus missään kohdassa lupaa autuutta viisaille ja neroille ja kehittyneille! Oliko siis ihmettä, että kirkko pitkin matkaa on vainonnut itsenäisesti ajattelevia, totuutta etsiviä ja nerokkaita ihmisiä, saarnaten samalla sokeata uskoa, järjen kuolettamista ja mielen nöyryyttä? Todella vaarallinen raamatun paikka!

Mutta nyt parempi suomennos julistaa autuutta »hengessä köyhille». Tästä olemme ymmärtävinämme, että Jeesus ehkei tarkottanutkaan tyhmiä, vaan semmoisia ihmisiä, jotka tuntevat itsensä hengessään köyhiksi, josta ylpeys ja itserakkaus on poissa ja jotka surusilmin näkevät oman alastoman vähäpätöisyytensä. No niin, tällaisesta autuuden julistuksesta sydämemme lämpenee, sillä se osoittaa, että Jumala oli inhimillisen sielun tuntija, joka tiesi, mitä ihmisen hengessä liikkui, ja tahtoi kaikkia murheellisia lohduttaa. Epäilemättä useimmat kristityt ovatkin käsittäneet tällä tavalla kysymyksessä olevat sanat.

Mutta jos tarkemmin ajattelemme tätä selitystä, täytyy meidän ihmetellä, miksi Jeesus sanoo, että juuri hengessään köyhät ovat autuaita ja että heidän on taivasten valtakunta. Ei hän sano – kuten kirkko tämän paikan selittää – että hengessään köyhät pääsevät taivaaseen kuoleman jälkeen, vaan hän sanoo suoraan, että he nyt ovat autuaita, sentähden että taivasten valtakunta on heidän omansa. Hengessään köyhät ovat siis onnellisia Jeesuksen sanojen mukaan! Mutta pitääkö tämä paikkansa todellisuudessa? Eikö kukin meistä ole kokenut, että silloin on taivas ja autuus kaukana, kun tunnemme itsemme oikein huonoiksi ja mitättömiksi ja köyhiksi?! Mitenkä tämä nyt on ymmärrettävä? Olisikohan suomennos sittenkin väärä?

Katsokaamme kreikkalaiseen raamattuun. Siinä kuuluvat sanat »hengessään köyhät» näin » *ptokhoi to pneumati*.

Tästä löydöstä ensin hämmästyimme, sillä adjektivi *ptokhos* merkitsee sanatarkasti »köyhä» ja *to pneumati* on sen määräys, joka ilmaisee, mistä on köyhä. Sanat merkitsevät siis: »hengestä köyhät». Puhuuko Jeesus sittenkin niistä, jotka ovat vailla henkeä?

Malttakaamme. Tässä tulee meille avuksi eräs nerokas saksalainen alkutekstin tutkija.¹ Hän huomauttaa, että sana *ptokhoi* ei välttämättä ole adjektivi, vaan että se yhtähyvin on substantivi ja tässä

¹ Wolfgang Kirchbach, Was lehrte Jesus? Zwei Ur-Evangelien. Zweite Auflage. Berlin 1902, E. Dümmlers Verlags-buchhandlung.

kohden epäilemättä substantivina käytetty. Ja substantivina *ptokhos* merkitsee »kerjäläinen, kerjääjä». *To pneumatī* on genitivin asemesta käytenyt kolofoninen dativi, joka ilmaisee, mitä kerjääjä kerjää. Koko lause kuuluu siis suomeksi: »autuaita ovat ne, jotka kerjäävät henkeä» (henkeä kerjäävät), toisin sanoen ne, jotka pyytävät ja rukoilevat itselleen totuuden henkeä, – ja tässä valossa todella ymmärrämme Jeesuksen tarkotuksen. Täytyyhän meidän tunnustaa, että se ihminen, joka ei löydä tyydytystä sielulle aineellisista, vaan jonka henki kaipaa totuutta, yliaistillista ja näkymätöntä viisautta ja voimaa, että se ihminen on onnellinen. Hänessä epäilemättä on taivasten valtakunta ja häntä voi syystä lukea autuaitten joukkoon. Eikä hänen autuutensa tällöin riipu suuremmasta tai vähemmästä ymmärryksestä, vaan siitä voimasta, millä hän »henkeä kerjää».

Näin pitkälle saatamme päästä ilman teosofian tarjoomia avaimia. Mutta jos pidämme kiinni siitä, että Jeesuksen suussa »taivasten valtakunta» – samalla kun se subjektivisesti merkitsisi hyvän autuuttavaa voimaa ihmisessä – objektivisesti tarkoitti vihittyjen salaista veljeskuntaa, jonka lähettiläs Jeesus oli, ymmärrämme oitis, että hän näillä sanoillaan ehkä julkilausui jonkun niistä ehdoista, joiden täyttämistä vaadittiin veljeskunnan oppilailta. Tutkikaamme evankeliumia. Kelle Jeesus puhui? Puhuiko hän kansalle? Niin tavallisesti otaksutaan, mutta jos luemme viidennen luvun ensimmäiset värsyt, huomaamme, että siinä nimen omaan sanotaan, ettei hän puhunut kansalle: »Nähdessään kansanjoukot hän nousi vuorelle; ja kun hän oli istunut, tulivat hänen oppilaansa hänen tykönsä. Niin hän avasi suunsa ja opetti heitä ja sanoi . . .» Silmännähtävästi hän siis puhui oppilailleen, ja autuuden julistukset kuvaavat itse asiassa meille piirteitä oppilaan elämästä. Kysymys on nyt siitä, kuinka tämä ensimmäinen vaikeatajuinen autuuden julistus on kuulunut alkutekstissä.

Tässä kohden tulee meille kuitenkin avuksi eräs toinen raamatun paikka, itse asiassa puheenalaisen värsyn parallelli- eli rinnakkaispaikka, ja sen avulla koko lauselma astuu peräti uuteen valoon.

Luukaen evankeliumin 6 luvun 20 värsyssä luetaan: »autuaita olette, te köyhät, sillä teidän on Jumalan valtakunta». Tässä ei ole mitään puhetta hengestä, sillä Jeesus sanoo nimenomaan, että köyhät eli kerjäläiset ovat autuaita, ja kun vähän myöhemmin ikäänkuin vastapainoksi luetaan: »voi teitä, te rikkaat, sillä te olette jo saaneet lohduksenne», tuntuu päivän selvältä, että sana *to pneumatī* (hengessä) on perästäpäin lisätty tekstiin tai että Matteuksen evankeliumin alkuperäinen kirjottaja muisti väärin Jeesuksen sanat. Tämä otaksuma saa tukea siitäkin, että vuorisäärän kahdeksas autuus kuuluu näin: »autuaita ovat ne, joita vanhurskauden tähden vainotaan, sillä heidän on taivasten valtakunta». Ainoastaan nämä kaksi autuutta, ensimmäinen ja viimeinen, ovat siinä, että heille omistetaan taivasten valtakunta; kun nyt vaino vanhurskauden tähden on jotain ulkonaista, sopii odottaa, että toinenkin autuus perustuisi johonkin ulkonaiseen: »hengessään köyhät» eli »henkeä kerjäävät» ei vastaisi tätä vaatimusta, mutta »köyhät» eli »kerjäläiset» sen tekee. Vieretysten sopivatkin hyvin kerjäläiset, jotka yksin köyhyytensä takia kärsivät maailmassa vainoa, ja ne, joita vanhurskauden tähden vainotaan. Eikö köyhyys itse asiassa ole jonkinmoista vanhurskautta? Köyhä ihminen ei ainakaan ole tilaisuudessa olemaan kenenkään herra, vaan hän on oman asemansa kautta »kaikkien palvelija» (Matt. ev. 20: 26).

Pääasia vain on, että pidämme mielessä, ettei Jeesus puhu kaikista köyhistä umpimähkään. Hänen sanansa kohdistuvat yksinomaan valtakunnan oppilaihin, ja siinä valossa ne käyvät meillekin käsitettäviksi. On aivan kuin hän sanoisi:

»Te jotka olette minun opetuslapseni, te olette autuaita, sillä teillä on tietoa siitä salaisesta veljeskunnasta jonka jäsen ja lähettiläs minä olen. Te elätte *vapaaehtoisessa köyhyydessä*, sillä teidän sydämenne on täynnä rakkautta ainoastaan näkymättömiin ja henkisiin todellisuuksiin ja te olette vapauttaneet itsenne kaikista maallisista siteistä.»

Ja me tiedämme, niinkuin teosofia meille opettaa, että jokainen vihitty opetuslapsi, jokainen oppilas, joka on otettu vastaan salaisen, valkoisen veljeskunnan jäseneksi, hän elää vapaaehtoisessa köyhyydessä. Olkoon hänen käytettävänään mitä rikkauksia tahansa, hän tosiaan tunnustaa, ettei hän ole niiden omistaja, vaan korkeintaan niiden holhooja. Hän ei niitä käytä omiin tarkoituksiinsa, sillä

hänellä ei ole mitään omia personallisia tarkoituksia, vaan hän käyttää niitä kaikkia totuuden kunniaksi ja ihmiskunnan avuksi. Niin on aina ollut, niin on ja niin on oleva.

Kun eräs nuori mies tuli Jeesuksen luo ja kysyi, mitä hyvää hänen piti tekemän saavuttaakseen iankaikkisen elämän, vastasi Jeesus ensin ikäänkuin vältellen: »pidä käskyt». Mutta kun nuorukainen sitten selitti, että hän tuota kaikkea jo oli noudattanut, sanoi Jeesus hänelle; »jos tahdot olla täydellinen, niin mene ja myy mitä sinulla on ja anna köyhille, ja sinulla on oleva aarre taivaissa; ja tule seuraamaan minua». (Matt. ev. 19: 16 seur.) »Täydellinen» oli nimi, jota käytettiin vihitystä. »Jos tahdot tulla vihityksi, s. o. minun oppilaakseni ja osalliseksi taivaan valtakunnan salaisuuksista, silloin sinun täytyy luopua kaikesta maallisesta, sydämesi ei saa olla kiinnitettynä mihinkään.» Näin sanoi Jeesus eteenpäin pyrkivälle nuorukaiselle, mutta kertomuksessa lisätään, että »nuorukainen, kuultuaan tämän sanan, meni pois murheellisena, sillä hänellä oli paljon tavaraa». Tämä nuori mies ei kestänyt sitä koetusta, jonka läpi kaikki Jeesuksen oppilaat olivat kulkeneet (vrt. Pietarin sanat: »Katso, me olemme luopuneet kaikesta ja seuranneet sinua», saman luvun 27 värsy), hän ei ollut kuullut tahi ei ymmärtänyt Jeesuksen eksoterista opetusta siitä mielenmuutoksesta eli parannuksesta, jonka läpi jokaisen piti kulkeman, ennenkuin hän saattoi ruveta täyttämään opetuslapsiksi pääsemisen ehtoja.

Mutta maailman lakeja ei voi muuttaa, ei luonnonlakeja eikä hengen lakeja. Salatun henkielämän laki on, että sydämen täytyy kääntyä kaikesta ulkonaisesta, ohiminevästä, hetkellisestä, jotta ihminen pääsisi vihityn opettajan oppilaaksi. Kas siinä merkitys, joka piilee Jeesuksen majesteettillisissa sanoissa: »autuaita olette, te köyhät, sillä teidän on taivasten valtakunta.»

Pekka Ervast.